

Biera per dunnas ed umens

Exposiziun davart la cultura da biera

■ (anr/fa) Al princip dal 20avel tschientaner existivan en Grischun passa 15 bierarias, dal 1970 mo pli ina. L'exposiziun actuala dal Museum retic a Cuira è deditgada a la cultura da biera. «Ils Sumers, ils Babilons ed ils Egiptians che nun eran pli pievels nomads enconuschevan gia la biera», ha declarà Hansjürg Gredig ier als represchentants dals meds da massa. Sco ch'il curatur da l'exposiziun actuala «Frauenbier & Männerbräu» ha infurmà aveva 1728 avant Cristus relaschè il retg Hammurabi in'ordinaziun davart il servir biera ed areguard la qualitat da questa bavronda. «En il titel da l'exposiziun menziunain nus conscientamain l'emprim las dunnas, er sche quels che baivan biera èn, tar nus almain, plitost ils umens», ha cuntinuà Gredig che lavura uschiglio a Vargistagn tar il post per turissem e svilup positiv a lunga durada.

Jürg Simonett, directur dal Museum retic (san.), e Hansjürg Gredig, il curatur da l'exposiziun, sesan vi da la maisa radunda. FOTO F. ANDRY

Far paun e biera tutgavan ensemen

Las dunnas giugavan tenor el pli baud en il mund da la biera ina rolla impurtanta: «Fintant ch'i vegniva fatg biera a chasa per il consum en famiglia era quella lavur chaussa da las dunnas», ha ditg Hansjürg Gredig, «pir cur ch'il far biera è daventà durant il 19avel tschientaner in'industria han surprindì ils umens quella lavur.» L'emprima biera ch'è vegnida producida en l'Europa da moda professiunala era quella dals muntgs da Son Gagl. «Cur ch'ins aveva scuvert l'effect dal levon e l'impurtanza da l'igiene savevan ins influenzar meglier il process dal far biera, da maniera che la biera ha entschet a far concorrenza al vin.» Da l'on 1885 deva en Svizra var 500 bierarias. L'exposiziun ch'è ve-

gnida per part surprindida dal Museum Mühlerama a Turitg dat in'egliada sin las differentas fassettas da quest med enivrant fitg vegl. Per l'exposiziun a Cuira ha ramassà il curatur Gredig numerusas infurmaziuns davart l'istorgia da la biera grischuna.

Renaschientscha da las bierarias grischunas

«Dal 19avel tschientaner eran las bierarias en Grischun per gronda part en possess da familias», ha'l ditg, «bierarias existivan a Glion, a Cuira, a Tusaun, ad Andeer, a Grono, a Poschiavo, en Bergia-

glia, a Samedan, a Susch ed a Schiers.» Be ils hotels nobels surtut en Engadin'Ota importavan tenor el lur biera da la Germania u da l'Engalterra. Per mantegnair frestga la biera servivan quaders da glatsch che vegnivan resgiads or dals lais schelads da San Murezzan u da Ta-

vau. La biera vegniva magasinada per regola en cavernas. Da l'onn 1900 devi en Grischun 15 bierarias. «L'emprima guerra mundiala ha gi per consequenza che bieras da las bierarias han stuì serrar lur portas.» Dal 1930 existivan mo pli trais bierarias en Grischun, a Cuira, a Grono ed a Schlarigna, e dal 1973 schizunt mo pli la bieraria Calanda a Cuira, la quala tutga oz al concern Heineken. «Durant ils ultims onns han persunas iniziativas gi il curaschi d'avrir pitschnas bierarias, dal 2001 la bieraria Monstein, trais onns pli tard la bieraria a Flem e dapi il 2005 vegn producida a Tschlin la biera engiadinaisa.»

Senza emblidar las varts problematicas

En l'exposiziun ed en il program accumulanzant vegn tematisà er il maldiever da biera: En in dals locals vegn mussà in film documentar nua che giuvenils quintan da lur moda da baiver fin ch'els èn pli che sturns. «Vom Bierplausch zum Bierausch» sa numna la sairada per geniturs che vegn realisada ils 13 da november en il Museum retic. Gia ils 15 settember èn envidadas scolastas e scolasts ad ina introducziun en l'exposiziun. Ils 27 october, pon ils interessads visitar la bieraria da Flem. Ils participants da l'emprima «Bündner Bierrunde» vegnan a discuter il 20 november davart differentes temas en connex cun la biera.

Ulteriuras infurmaziuns:
www.raetischesmuseum.ch.

L'exposiziun davart la cultura da biera en il Museum retic a Cuira vegn mussada dals 5 settember 2007 fin ils 6 da schaner 2008.